

Asia: VN/1281/2020

Lausuntopyyntö hallituksen selonteosta kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista (luonnos)

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Kirkkohallitus toteaa, että luonnoksessa tartutaan nykyisen kotouttamisjärjestelmän epäkohtiin tärkeillä parannusehdotuksilla. Nostamme alakohtaisten lukujen kommentteissa esille vain ne asiat, joihin Kirkkohallituksella on lisättävää. Kannanotto perustuu seurakunnista nouseviin kokemuksiin sekä Kirkon diakoniarahastoon tulleiden hakemusten kautta nouseviin näkökohtiin.

Kommentit lukuihin 1-6: Tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat.

Tilannekuvan ja keskeisten muutostekijöiden osalta kuvaus on kattava, mutta siitä puuttuu lähes kokonaan kansalaisyhteiskunnan ja vapaa-ajan toimintojen osuus (urheiluseurat, muut harrastukset, järjestöt, seurakunnat yms.) kotouttamisessa. Monille maahanmuuttajille uskonto ja uskonnollinen yhteisö on tärkeä kotoutumisen edistäjä, joskus myös ehkäisijä. On tärkeää, että kotouttamista tekevillä tahoilla on yhteydet myös uskonnollisiin toimijoihin, jotta niiden potentiaali kotoutumisessa tulisi tukemaan muuta kotouttavaa työtä.

Kommentit lukuun 7: Maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistäminen

Maahanmuuttajien koulutuksen ja työllistämisen yhteensovittamisen välineisiin tulisi lisätä oppisopimuskoulutus, joka on tehokas väylä työelämään ja jossa kielen opettelu voi tapahtua työssä olon rinnalla. Lisäksi erityisesti kotoutumisen alkuvaiheen työnsaantimahdollisuuksien parantaminen tarjoamalla työnantajille kannustimia voisi toimia kotouttamista edistävästi. Koulutuksessa myös aikuisille suunnatut erilaiset läksyjen tekokerhot ja tukimuodot voisivat edistää oppimista ja siten kotoutumista.

Kommentit lukuun 8: Nopeutetaan kotoutumisen käynnistymistä

Vastaanottovaiheessa olevien turvapaikanhakijoiden esikotoutumisessa tulisi voida sovittaa yhteen työssäkäynti ja kotouttavan koulutuksen velvoittavuus joustavalla tavalla, jotta työssäkäynti mahdollistuu esteittä. Kotouttavalle toiminnalle suunnitellulle sähköiselle kurssille tulisi olla

vaihtoehto ajatellen henkilöitä, joilla ei ole digitaalisia taitoja tai luku- ja kirjoitustaitoa. Vastaanottovaiheessa toimiva kotouttaminen nopeuttaa kotoutumista eikä mene hukkaan, vaikka henkilö joutuisi käännetyksi, varsinkin jos esikotouttamisen aikana on mahdollista kerryttää taitoja, joista on hyötyä myös lähtömaassa.

Kommentit lukuun 9: Parannetaan ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta maahanmuuttajille

Kotoutumista edistettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että luku- ja kirjoitustaidottomat saavat ohjaus- ja neuvontapalveluita riittävästi. Painotamme ohjaus- ja tukipalveluissa selkokielen välttämättömyyttä sekä tuotetun materiaalin saralla että vuorovaikutuksen tasolla. Selkokielisyyden sekä ohjauksen ja neuvonnan tarvetta on yleisemminkin kaikilla palvelun tarpeissa oleville, joten niihin satsaaminen koituu kaikkien palvelunkäyttäjien hyväksi.

Kommentit lukuun 10: Luodaan kotoutumisohjelma alkuvaiheen kotoutumisen tukemiseksi

Kotoutumisessa on huomioitava, että traumatisoituminen ja muut haavoittuvuustekijät, esimerkiksi perheenyhdistämisen vaikeudet, saattavat estää uuden oppimista. On hyvä, että selonteossa kiinnitetään hitaampien oppijoiden tilanteisiin huomiota, mutta olisi tärkeä huomioida myös oppimistulosten paranemiseen vaikuttavat muut toimet, kuten psyykkisen kuorman väheneminen ja perheenyhdistäminen. Panostukset perheenyhdistämiseen ja traumojen käsittelyyn tukevat suoraan kotoutumista. On tärkeää, että panostetaan myös ohjaustyötä tekevien kulttuurien välisten ohjaustaitojen kehittämiseen sekä haavoittuvuuden tunnistamiseen. Erityinen huomio tulee kohdistaa vammaisten maahanmuuttajien tukitarpeiden asianmukaiseen kartoittamiseen alkuvaiheen kotouttamisessa.

Kommentit lukuun 11: Kotoutumisen edistäminen tukemaan osaajien pysyvyyttä ja osallisuutta

Opinto- ja työperustaisten maahantuloväylien avaaminen myös kansainvälistä suojelua tarvitseville avaisi turvallisen maahantuloväylän ja vastaisi työvoiman kasvun haasteisiin.

Kommentit lukuun 12: Vahvistetaan kumppanuuksia ja järjestöjen roolia

Yhteistyön vahvistaminen erityisesti maahanmuuttajien omiin järjestöihin sekä uskonnollisiin toimijoihin on kotoutumisen kannalta merkittävää. Kotoutuvien harrastamisen mahdollisuuksien tukeminen lisää kotoutumisen mahdollisuuksia.

Kommentit lukuun 13: Hyvät väestösuhteet ja osallisuus tukemaan kotoutumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta

Koska osallisuuden tunne on tärkeä kotouttava tekijä, olisi tärkeää huomioida uskonnollisten yhteisöjen sekä tämänhetkinen toiminta että potentiaali osallisuuden luojana. Aktiivinen kohtaamismahdollisuuksien luominen ja edistäminen paikallisen väestön ja kotoutuvien välillä tulisi olla osa alueellista kotoutustoimintaa. Osallisuuden tunne ehkäisee myös väkivaltaista radikalismia.

Kommentit lukuun: Kotoutumisen edistämisen suuntaviivat 2020-luvulle ja tiivistelmä askelista eteenpäin

Järjestöjen roolin kehittäminen ja panoksen kasvattaminen kotouttamistyössä tuo kotouttamista lähemmäksi kansalaisyhteiskuntaa, tämä edellyttää sitä, että järjestöjen toimintaa tuetaan taloudellisesti.

Uskonnolliset yhteisöt ovat usein tunnistamattomia toimijoita kotoutumisen kentällä, vaikka tosiasiallisesti, jos yhteistyötä paikallistasolla on syntynyt, niiden rooli on merkittävä. Uskonnollisten yhteisöjen roolin huomioiminen myös siellä, missä kotouttamisen tiimoilta ei yhteistyötä ole vielä syntynyt, olisi tärkeää.

Saloranta Teija
Kirkkohallitus